

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

8. Actava. Mutatio notabilis superveniens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

difficilis, quia iustitia non adversatur Charitati, & recte rationi; hæc autem dicunt, non debere dominum velle rem suam cum tanto rigore, sibi restitui, ut damnum aliud intolerabile debitori inferatur. Id quod ego in simili notavi, lib. 8. in dec. tr. 4. c. 1. §. 8. n. 4.

OCTAVA CAUSA.

§. VIII. Superveniens mutatio notabilis in Sponsis.

1. **E**X Doctrina illa, nisi fieri, quod promissio intelligitur semper fieri, rebus in eodem statu permanentibus, sit, ut, si contractis sponsalibus mutatio notabilis superveniat in altero ex Sponsis, ipsa etiam iurata, non obligent. Ea autem consuevit accidere in bonis, vel corporis, vel animæ, vel fortunarum, consuevit, inquam, nam ceterum hæc regula generalis datur à Doctoribus apud Coninc. d. 23. de spons. dissol. dub. 8. Ut quoties initis iam sponsalibus, superaccidat alia quæcunque causa, quæ eorum executionem reddit notabiliter difficiliorem, quæque, si initio fuisset, cordatum hominem similis conditionis prudenter ab illis avertisset, toties cessat obligatio respectu illius, cui difficilius redditum est Matrimonium. Atque hanc regulam admitti debere in sponsalibus, ut recte notat Aversa, quæst. 8. de spons. sect. 1. 4. Vers. Sexto, quamvis non admittatur in cæteris contractibus, præsertim onerosis; nam Matrimonium, & consequenter ejus promissio, requirit maiorem libertatem, cum sit contractus ex se perpetuus, & indissolubile.

2. Porro hanc regulam aliquantulum illustremus, ea tria bonorum genera sigillatim percurrentes.

Quoad bona Corporis.

3. Si quis ex Sponsis incidat in morbum incurabilem, vel contagiosum, puta, paraly sim, lepram, morbum Gallicum, si amittat oculos, aures nates, si fiat claudus, mancus, &c. iuste alter recedere à sponsalibus potest. Hæc enim, sicuti recedant à sponsalibus contrahendis, sic excusant à contractis, quamvis iuratis; quia nimis grave esset, hæc perpetuo velle in socio pati, poterit ergo is recedere ab hoc contractu sponsalium ex se dissolubili, quod certe non posset, si Matrimonium iam contractum fuisset de præfenti, quod ex se indissolubile est.

4. Tria hæc selige, non valde communia. Primum Morbi Gallici vehementis suspicio, causam dat dictæ dissolutionis ipsi Sponso sano. Ex Pont. lib. 1. c. 17. n. 4. Adde rem ego, idem esse de suspitione cuiuscunque infirmitatis gravis incurabilis, par enim est ratio.

5. Secundum. Oris grave lentia, cui ars Medici subvenire nequit, adnumera inter has infirmitates valentes modo dicto dissolvere sponsalia, ex parte alterius benevalenti: Ita Sanch. lib. 1. disp. 57. n. 2. approbatque ibidem Pontius, & merito, quia illam in tam arcta conjunctione tolerare, nimis esset onerosum.

6. Tertium. Quid, si Sponsa tempore sponsalium pulcherrima, deinde notabiliter deformis evadat?

Respondeo, etiam propter hanc mutationem posse Sponsum resilire, docet Castropal. lib. 1. de sponsal. q. 27. & Gasp. Hurtad. disp. 2. de matr. diff. 13. Ratio est, quia in materia Matrimonii admodum æstimatur apud homines pulchritudo: verum nota illud (notabiliter deformis.)

Quoad bona Animi.

7. Si quis ex sponsis gravi infamia maculetur; si sponsus scortator, aleator, ebriosus evadat; si asper moribus, vel admodum sævus, potest alter recedere, etiam post iurata sponsalia. Rursus, si graves inimicitie ortæ fuerint inter Sponsorum parentes, dissolvi possunt sponsalia ex parte utriusque. Quod si, inter Sponso ipsos graves inimicitie fuerint exorta, possunt quidem utrique

recedere, sed, qui fuit causa inimicitie obsequens omnia moralia, atque ordinaria, tenetur adhibere pacem inducendam. Ratio prædictorum eadem præcedens. Adde, & timorem rationabilem, ut exitum Nuptiæ fortitur. Hinc sequitur, ut si Timor desponsaverit Bertam, nescientibus utriusque parentibus, immo, & scientibus, unde tan factum sit, ut in parte parentes obliuiscant, & contradicant, tunc quoque discordia inter illos, vel inter Sponso eodem, inquam, ut alter, etiam altero invito, se ad alium Matrimonium convertere licet possit. Ratio est, quia in oppositione facile est, oriri inimicitias, incommuni via, & inter ipsos Sponso non leves rixas, & discordias. Ne tamen excidat à te monitum, quam fieri Sanch. d. 14. n. 3. ut scilicet caute in hoc procedas, & iactantur minæ, opponuntur pericula, amplificatione cordiarum timores, quæ tamen experientia vitare esse, & statim inito Matrimonio deservit.

Quoad bona Fortunarum.

8. Si dotem promissam negas, vel nega ille, qui misit, te ab altero deseri posse, luce clarius est, alteri dotis promissio conditio, sub qua fuit sponsalium, deficiente, etiam sine culpa promittentis, cessat promissio, quamvis iurata.

9. Quid, si nulla promissa fuerit dos à Sponso, quæ deinde post sponsalia in paupertatem notabiliter incurrat?

Respondeo. Quidquid dicant plures apud Sanch. disp. 39. num. 3. certum mihi est, cum eodem Sanch. cum Castropalao, d. 1. de spons. punct. 28. n. 4. & Aversa de spons. sect. 14. Vers. Quarto, nullo citantibus pollicetur licet recedere. Ratio est, quia, tamen non explicite promissa dos, implicite tamen fuit. Quoniam enim supponunt, feminam transire in domum viri, omnibus suis bonis, Adde, hanc esse mutationem notabilem, quæ quæcunque, vel conditio hominem, à contrahendis sponsalibus, atque adeo à Matrimonio, prudenter averteret.

10. Tria communi huic doctrinæ addi videntur, si timeatur rationabiliter, alterum ex Sponsis fore redandum, alter resiliat licet, ut notat Pont. loc. cit. n. 8. quia secus, se is immitteret in periculum suæ paupertatis, atque id ego merito, propter positionem, extendo ad similem rationabilem metum à futura paupertate forte alteri ex aliis quibuscunque proveniendi.

11. Secundum. Si rationabiliter timeatur, ut si perveniat iam paupertas utrique, utique licet recedere sponsalibus, quia tanto difficilius sustineri poterit paupertas Matrimonii; Vnde hic dari non potest compellere paupertatis unius cum paupertate alterius. Ita Bonacina, sed Rebellius, & Pontius, neutri licere putant: Adversaria autem leg. cit. Vers. Quarto circa finem, prædictum tans, distinguit, atque si propter paupertatem non potest subire onus Matrimonii, licet recedere, sed si vellet contrahere Matrimonium, cum æquè paupere, illi recedere à priore. Profecto commoda restrictio, ut illam non possum admittere, ut necessarium, quia si pervenient paupertas videtur date ius recedendi illi, lute, &c.

12. Tertium. Quid si alter ex Sponsis ex inopina valde locuples fiat, poteritne iuste ab altero recedere Matrimonio meliori se addicere?

13. Respondet Sanch. quem sequitur Castropal. loc. cit. num. 5. citans Coninch. & Gutierrez, quibus adde. Aversa loc. cit. non posse; Probat Primò, à posteriori, quia si, quoties dote notabiliter maiore Matrimonium contraheret alter ex Sponsis, alterum deserere posset, tunc etiam locuples censetur esse factus. Secundo à priori, quia si Sponsa tua deterior non est facta, iniquum est, si tu illam privare, solum ob bonæ fortunæ mutationem in te factam.

14. Prædictam sententiam sic impugnât Gasp. Hurt. d. 2. de matr. §. 4. num. 25. Hanc Sanchez & Connub. sententiam diffinitam estimamus, quia dicta mutatio est ita notabilis, ut ex se efficiat implemionem notabiliter gravem, Sponsus facta diuore, & à principio existens, etiam prudenter à Sponsalibus retrahere. Hæc Hurtad. cuius argumentum Castropalaus, loc. cit. quia prædictam Sanch. sententiam amplectitur, respondere conatur, dicens: effici quidem implemionem sponsalium notabiliter gravio- rem, duriorumque, sed non per se, at solum per acci- dens, eo quod Sponsus impeditur ab aliis ditionibus sponsalibus, quæ posset invenire, id quod (ait) nihil probat, propter argumentum modò à posteriore fa- ctum, quia scilicet, sic, quilibet Sponsus posset semper Sponsam deservire, quoties notabiliter ditius Matrimo- nium ei offerretur.

15. Circa has sententias interponat iudicium me fa- pientior, quod si Leandrum tr. g. de matr. d. 2. §. 47. sequi- te inuat, invenies apud ipsum, utramque sententiam esse probabilem.

§. IX. Prædicta Causa existentes ante sponsalia, sed postea cognita.

1. Regula univversalis. Hæc pari modo sponsalia etiam iurata infirmant, ac si de novo advenirent. Ita Sanchez. Pont. Bonac. & alii innumerati apud Averfam, §. 8. de sponsal. §. 1. §. V. Dicendum tamen. Ratio est, quia pro eo, qui ante illas ignoraverat, videtur dictæ causæ tunc supervenire, quando sciuntur.

2. Id autem intellige. Primò, de prædictis causis quæ sunt qualitates, si enim fuissent de substantia, seu de in- dividuatione personæ; ut, si tu volens contrahere spon- salia cum Berta, cognoscas deinde illam non esse Ber- tam, sed Mariam, sponsalia non solum infirmari pos- sunt, sed ab initio sunt invalida, sicuti invalidum esset Matrimonium.

3. Intellige Secundò, quando ignorantia ejusmodi causæ, seu defectus tibi dedit causam contrahendi, si enim expressè fuisses eo animo, ut etiam cum illo defectu contraheretur fuisses sponsalia, nihil illis officiet igno- rantia. Ita Castrop. d. 1. de spons. p. 29. n. 2. Quid si du- bium nunc sis, an contraheretur fuisses? Respondet Leand. d. 2. de matr. §. 9. citans Sanchez. Bonac. Navarr. si defectus de novo cognitus sit gravis, ut si inveniatur, non esse Virgo vel Dives ea, quam talem putabas, posse præsu- mite non habuisse animum contrahendi, secus, si defe- ctus sit levis, &c.

4. Intellige Tertio, nisi post cognitionem, dicta spon- salia, quæ fuerant initio valida ratificaveris, quæ ratifi- catio fieri potuit, vel expressis verbis vel implicite ipso facto, ut, si post dictam noticiam, Sponsam, ut tuam, co- gnovisti. Ita Castrop. l. c. num. 11. citans Pontium, Laym. Sanc. aliosque. Valida, dixi, si enim propter aliquam ra- tionem fuerant initio invalida, ut, si fuissent cum errore personæ, vel cum nullo consensu, non validantur per so- lum copulam, quia hæc non est sufficiens signum veri consensu, potest enim fieri animo fornicario, ut supra c. 2. §. 3. n. 34. dictum est, & tenet Hurtad. de matr. disp. 16. Quid si Sponsus ad Sponsam cognoscendam accede- ret (sanè cum peccato) animo non ratificandi? Respon- deo Sanc. lib. 1. d. 66. n. 3. ait, adhuc ipso facto ratifica- te, sed Hurtad. merito l. c. censet, in foro conscientie non ratificare, nec cedere luti suo, & sic dissolvere posse sponsalia, nisi aliàs, ratione damni illati, ad illa ratificanda teneretur.

5. Dictum est autem (pro eo, qui antea ignoraverat) nam, si antea eas causas seu defectus cognovisti, & ta- men adhibuisti consensum, rata erunt sponsalia. Excipit Averf. mox citandus, V. Et quidem, nisi fortè promissio valde fuerit imprudens, & indisereta, qualis, v. g. esset pro- missio juvenis nobilis, & divitis facta vilissimæ puellæ; tunc enim ex alio capite non teneretur quis servare pro- missum: nempe ex eo, quod faceret rem illicitam, & in-

Pars I I I.

diceretur, ita Aver. §. 8. de spons. §. 1. §. V. Pro altera: Adverte id dici ex vi promissionis sponsalium, non ex vi damni illati; illud enim esse omnino refarciendum, certum est.

6. Ex dicta regula n. 1. allata sit, ut non solum, quan- do Sponsam existimabas virginem, & post sponsalia rescivisti, esse defloratam, sed etiam, quando rescivisti esse viduam, quia certè regulariter vilior existimatur ea, quæ virgo, non est, sit, inquam, possit resilire à sponsalibus, Non ita in Sponsa respectu Sponsi, qui fortè inveniatur non fuisse virgo: nam id vile non est Sponsæ nisi tamen inveniatur, valde deditus alienis mulieribus fuisse, sine solida, & continuata emendatione, vel inveniatur, habe- re filios, nam tunc cum molestum id sit notabiliter Spon- sæ, poterit à sponsalibus recedere.

7. An ipso facto in hoc casu ignorantia defectum, quoad qualitates (nam, si adfuerit deceptio ex parte al- terius, vel metus, diximus supra) c. 2. §. 1. & 2. irrita sint sponsalia, an irritanda? Respondeo Castrop. l. c. n. 10. & Hurtados l. c. diff. 16. n. 54. merito dicunt, quando res est clara esse irritanda per voluntatem ejus, qui potest resi- lire; nec necessariam esse iudicis sententiam.

8. Quid si res sit dubia? Respondeo, Tunc, vel etiam, quando recessio à sponsalibus affertet scandalum, recur- rendum esse ad iudicem, monemus omnes. Legatur Ca- strop. p. 31. & 32. qui alios citans, docet, qualinam pro- batio sufficiat in foro externo, ad ejusmodi rescissionem; cui adde Gasp. Hurtad. loco citato. diff. 19. & Sanchez, disp. 17.

9. Donec autem is, qui ignoravit, non resilir, manent valida sponsalia. Id, quod inde constat; quia secus, cum in casibus, de quibus loquimur, ignorantia adfuerit ipso initio, tunc etiam fuissent invalida, quod tamen non potest sustineri, nam ipso initio fuerunt legitima, com fuerint ritè promissa, & ignorantia, ut nunc supponi- mus, non fuerit circa substantiam personæ, sed solum circa qualitates; unde ex illis sponsalibus ortum est impedimentum publicæ honestatis ex Sanchez, lib. 1. matr. d. 68.

10. Denique Si quæras Primò, an qui iuste à spon- salsibus resilir, quando scilicet resilir sine ulla culpa, ut esset, v. g. ad ingrediendum in Religionem, teneatur res- tituere ea, quæ fortè alter expendit in parandis Nup- tiis? Respondeo, esse probabile, obligari, sed esse probabilius, non obligari. Lege Castrop. loco citato p. 53. Si quæras Secundò, quando omnibus consideratis dubium est, sintne valida, an invalida sponsalia, quid sentiendum? Respondeo, me de hoc dixisse superius c. 1. §. 4. n. 9. & 10.

§. X. An laborans alio occulto defectu possit, eo tacito, ad Matrimonium procedere?

Et item, An tunc possit ad sponsalium implemionem alterum compellere? Remissivè.

Hæc denique ad complementum hujus Tractatio- nis de sponsalibus client inquirenda, sed, quia de priore à me satis tractatum est Lib. 7. in Decal. cap. 5. §. 2. n. 5. & 6. ideo, vel illa lege, quæ ibi breviter pertrin- xi, vel pluribus agitata pete eadem à Sanchez lib. 6. matr. d. 27. num. 8. & 9. Castrop. de spons. d. 1. p. 30. Connub. de spons. dissol. 27. dub. 12. Pont. lib. 12. c. 18. Averf. quasi. 8. de matr. §. 19. G. Hurtad. d. 2. matr. diff. 17. aliisque, à quibus etiam distinctè habebis de posteriore.

R TRACTA